

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen
Stortinget, Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1537-

28. april 2021

Vurdering av representantforslag 291 S (2020-2021)

Jeg viser til brev fra Arbeids- og sosialkomiteen av 19. april 2021 med anmodning om min vurdering av representantforslag 291 S (2020-2021) fra stortingsrepresentantene Per Olaf Lundteigen, Nils T. Bjørke, Sigbjørn Gjelsvik, Ole André Myhrvold og Liv Signe Navarsete, om at mentorordningen i NAV utvides til å gjelde jordbruksvirksomheter som ansetter arbeidstakere bosatt i Norge.

I bakgrunnen for forslaget blir det blant annet vist til at innreiserestriksjoner for utenlandsk arbeidskraft innebærer at det for årets vekstsesong må satses på et mangfold av arbeidskraft i matproduksjonen innenfor jordbrukssektoren. Det må rekrutteres langt flere fra lokalsamfunnet. For at dette skal gi et nødvendig godt resultat, viser representantene til at det er behov for opplæring av uerfarne arbeidstakere. Det er foreslått at mentorordningen i Arbeids- og velferdsetaten (NAV) utvides slik at den kan dekke opplæringsbehov i jordbruksvirksomheter i forbindelse med ansettelse av arbeidstakere bosatt i Norge.

Det er etablert et tett samarbeid mellom NAV og grøntnæringen i forbindelse med det forestående behovet for arbeidskraft. Det er gjennomført en rekke møter mellom og Arbeids- og velferdsdirektoratet og næringen, og det er opprettet egne kontaktpersoner i hver region.

NAV kan bistå virksomheter innen landbruket som ikke finner aktuelle kandidater til ledige stillinger, og arbeidssøkere som har problemer med å finne arbeid. Etatens nettside arbeidsplassen.no har i dag landets største base over ledige stillinger og arbeidssøkere. Virksomhet innen landbruket som har behov for arbeidskraft, kan søke etter aktuelle kandidater på arbeidsplassen.no. Personer som ønsker å søke på utlyste stillinger, kan registrere seg som arbeidssøker og legge inn sin CV på arbeidsplassen.no. Arbeidsgivere fra

landbruksnæringen som tar kontakt med etaten fordi de har et bemanningsbehov, vil få hjelp til å finne aktuelle kandidater. I dette arbeidet kan NAV også bistå med tilrettelegging, oppfølging og kvalifisering av arbeidssøkere.

Videre kan markedskontaktene i NAV bistå arbeidsgivere med å finne aktuelle kandidater til ledige stillinger. Hvem som skal ansettes i det enkelte tilfellet, er det opp til arbeidsgiveren å avgjøre.

Det er foreløpig få bønder som har meldt inn sitt behov for arbeidskraft til NAV. I mars var det meldt inn 1000 stillinger. I påvente av oppdrag utarbeides det lokale beredskapslister i NAV for arbeid i landbruket.

NAV har en bred portefølje av virkemidler som skal bidra til styrke arbeidssøkeres muligheter på arbeidsmarkedet, herunder arbeidsmarkedstiltakene. Arbeidsmarkedstiltakene er hjemlet i forskrift om arbeidsmarkedstiltak (tiltaksforskriften) og i lov om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven). Hovedformålet med arbeidsmarkedstiltakene er å styrke tiltaksdeltakernes muligheter til å skaffe seg eller beholde arbeid, jf. tiltaksforskriftens §1-1. Deltakelse i tiltaket skal vurderes som nødvendig og hensiktsmessig for at deltakeren skal skaffe seg eller beholde inntektsgivende arbeid. Videre er det en føring at tiltaksplasser ikke skal fortrenge ordinær arbeidskraft i tiltaksarrangørs virksomhet, og skal ikke virke konkurransevridende.

Mentortiltaket er en tilskuddsordning som kan gis direkte til arbeidsgiver for å inkludere personer som har behov for arbeidsrettet bistand for å få arbeid. Hensikten med tilskuddet er å dekke arbeidsgivers ekstrautgifter til faglig og sosial oppfølging. Mentor kan benyttes som et supplement til arbeidsmarkedstiltak som opplæring, arbeidstrening eller lønntilskudd. Ordningen kan også benyttes av personer med nedsatt arbeidsevne som trenger mentor for å få eller beholde arbeidet.

Det skal foretas en individuell vurdering av arbeidssøkerens behov for arbeidsmarkedstiltak før det inngås avtale med en arbeidsgiver. Det er arbeidsgivers opplevde risiko ved å ta inn en person med antatt lavere produktivitet eller ekstra behov for opplæring og støtte på arbeidsplassen som skal kompenseres.

Jeg er enig i at mentortilskudd kan være et aktuelt tiltak å vurdere for jordbruksvirksomheter dersom virksomheten ønsker å inkludere arbeidssøkere som er tilmeldt NAV og som har behov for arbeidsrettet bistand. Det vil være den enkelte arbeidssøkeres behov for tiltak som er avgjørende, ikke virksomhetens behov for subsidiert opplæring av arbeidskraften. Det følger av tiltaksforskriften § 1-8 at arbeidsmarkedstiltak ikke kan gis til opplæring som faller inn under arbeidsgivers tilretteleggingsplikt etter arbeidsmiljøloven, slik som nødvendig opplæring for å kunne utføre arbeidet.

Regjeringen har innført flere tiltak for å avhjelpe mangelen på arbeidskraft i landbruket som følge av innreiserestriksjoner. Det er opprettet en egen søknadsbasert ordning for unntak fra

innreiserestriksjonene for utlendinger som er strengt nødvendige for å opprettholde forsvarlig drift innenfor virksomheter som produserer grønnsaker, frukt og bær. Regjeringen har også gjort midlertidige endringer i utlendingsforskriften, slik at sesongarbeidere fra land utenfor EØS-området som allerede oppholder seg i Norge, kan få fornyet oppholdstillatelse for sesongbasert arbeid utover seks måneder. Det er innført midlertidige endringer i dagpengereguleringen som innebærer at stønadsmottakere som tar jobb i landbruket, får mindre avkortning i dagpengene. Erstatningsordningen for avlingskade er utvidet til også å gjelde dersom avling ikke kan høstes på grunn av mangel på arbeidskraft. Videre er det innført et nytt arbeidsmarkedstiltak fra 2021 med tilskudd til sommerjobb for arbeidsgivere som tar inn unge arbeidssøkere med behov for arbeidsrettet bistand i en sommerjobb. Denne ordningen kan også benyttes i landbruksnæringen.

Jeg har forståelse for at innreiserestriksjonene skaper utfordringer for jordbruksvirksomheter, og at det kan medføre ekstrakostnader i forbindelse med opplæring av norsk arbeidskraft. Mentortiltaket kan bidra til å understøtte noe av dette opplæringsbehovet, og regjeringen vurderer innretningen på tiltaket som et mulig bidrag til å øke rekrutteringen av norsk arbeidskraft til landbruket.

Regjeringen er opptatt av at både virksomhetene innen jordbrukssektoren, og personer som er ledige eller permitterte, skal komme igjennom vanskene som pandemien skaper, på en best mulig måte. Regjeringen følger situasjonen nøye, og vil iverksette ytterligere tiltak dersom det blir nødvendig.

Med hilsen

Torbjørn Røe Isaksen